UNIVERSITATEA NAŢIONALĂ DE APĂRARE „CAROL I”

Centrul de studii strategice de apărare şi securitate

DINAMICA MEDIULUI DE SECURITATE
FEBRUARIE - MARTIE 2018

- **UNIUNEA EUROPEANĂ**
  Strategia UE pentru Balcanii de Vest: context și perspective
- **ORIENTUL MIJLOCIU ŞI AFRICA DE NORD**
  Siria – șapte ani de conflict
- **COREEA DE NORD**
  Dezgheţ politic în dosarul nuclear nord coreean?

Studiile incluse în acest material vor fi publicate în paginile publicaţiei *Evaluare strategică*.

CUPRINS

CAPITOLUL 1
UNIUNEA EUROPEANĂ
Strategia UE pentru Balcanii de Vest: context şi perspective

dr. Cristina BOGZEANU

Supusă unor presiuni consistente în contextul crizelor interne și externe pe care le-a experimentat, în ultima perioadă, UE pare a fi trecut problema Balcanilor de Vest pe un plan secundar în lista priorităților în materie de securitate și stabilitate regională. Totuși, recent subiectul este abordat cu o frecvență crescută nu doar de către mass-media, ci și de către decidenți politici europeni sau naționali.

În analiza contextului în care Balcanii de Vest revin în prim-planul preocupărilor de securitate la nivel european, sunt semnificative următoarele:

a) UE traversează o etapă a erodării coeziunii interne și credibilității ca actor pe arena internațională. La aceasta au contribuit dezvoltarea naționalismului, a populismului pe scenele politice interne ale statelor membre, Brexit, modul în care a fost gestionată criza migranților, criza ucraineană.

b) Statele vest-balcanice, deși sunt state candidate sau potențial candidate la UE, nu au reușit să îndeplinească criteriile de aderare. Totuși, perspectiva integraării a rămas deschisă, deși este privită cu scepticism de marea parte a comunității internaționale.

c) Aspecte de decizie la nivel european. În ianuarie 2018, Președinția Consiliului UE a fost preluată de Bulgaria. Programul Președinției Consiliului UE Bulgariei include printre priorități oferirea unei perspective tangibile pentru Balcanii de Vest, ce include un dialog bazat pe îndeplinirea condițiilor și pe principiul meritului propriu, al voinței politice și reformelor acestor țări – acest fapt fiind considerat un element cheie în evoluția viitoare nu doar a statelor vest-balcanice, ci și al Europei[1].

d) Repere temporale. La 17 februarie 2018, s-au împlinit 10 ani de la declarația de independență a Kosovo și tot atâția de când autoritățile de la Priștina și cele de la Belgrad negociază relațiile dintre ele, fără a fi atins însă un consens în această direcție. Per ansamblu, raporturile dintre cele două entități au rămas tensionate. De asemenea, la 14 iunie 2018, se încheie mandatul EULEX – misiunea UE în Kosovo pentru dezvoltarea statului de drept.

---

[1] Programme of the Republic of Bulgaria for the Presidency of the Council of the European Union 01.01 – 30.06.2018, URL: http://www.consilium.europa.eu/en/council-eu/presidency-council-eu/, accesat la 05 aprilie 2018.

e) Influența rusă în Balcanii de Vest. Notabilă în acest sens este relația de cooperare dezvoltată de Rusia cu state și entități din Balcanii de Vest: Serbia și Republica Srpska (una dintre cele trei entități ce alcătuiesc Bosnia și Herțegovina). Relațiile ruso-sârbe sunt dezvoltate pe dimensiunea politică, economică și militară. În plus, Moscova este unul dintre cei mai puternici susținători ai cauzei sârbești în cazul Kosovo. Astfel de exemple pot fi întâlnite relativ frecvent în cadrul știrilor publicate pe această temă. Însă, în perioada februarie – martie 2018, putem aduce spre exemplu declarația ministrului de externe rus, S. Lavrov conform căreia condiționarea integrării Serbiei în UE de normalizarea relației cu Priștina, precum și de aliniera politicii externe și de apărare „decurge dintr-o mentalitate care participă la creșterea tensiunii în Europa”[2]. Mai mult, acesta a făcut o comparație între rezultatele acțiunii UE orientate către apropierea de standardele europene a Ucrainei cu condiționările impuse de UE Serbiei în vederea aderării. Mai departe, în viziunea exprimată de ministrul de externe rus, atât Serbia cât și Rusia fac „obiectul presiunii vizibile a Occidentului de a întoarce Serbia împotriva Rusiei[3].

f) Reacțiile nefavorabile ale Rusiei în contextul apropierii sau integrării statelor din regiune în NATO și UE. Atitudinea Moscovei în această direcție prezintă similarități cu cea pe care a avut-o în circumstanțele emergenței și evoluției crizei ucrainene. Critica puternică a actului de aderare al statului muntenegrean la NATO (2017) este un exemplu edificator. În aceeași ordine de idei poate fi considerată și prezentarea în mass media rusească a negocierilor dintre FYROM și Grecia privind numele fostului stat din federația iugoslavă, pentru deblocarea procesului de aderare la NATO și UE. Protestele de stradă, în care cele patru variante de nume propuse erau respinse, au fost prezentate de presa rusească drept luptă a cetățenilor pentru cultura și identitatea proprie și respingere a „solicitărilor NATO și UE de a adera”[4].

La toate acestea, se adaugă fragilitatea relațiilor cu Federația Rusă în contextul crizei ucrainene și indiciile că Rusia și-ar putea extinde influența și în Balcanii de Vest, contribuind astfel la apariția unui nou punct de instabilitate pe harta Europei. În acest context este dat publicității un document, prezentat drept „strategia UE pentru Balcanii de Vest”. Comunicarea Comisiei

---

[2] ***, „Serghei Lavrov acuză Occidentul că tensionează situația din Balcani”, în Hotnews, 19 februarie 2018, URL: https://www.hotnews.ro/stiri-international-22295090-serghei-lavrov-acuza-occidentul-tensioneaza-situatia-din-balcani.htm, accesat la 6 martie 2018.

[3] ***, „UE și Rusia se luptă pentru influență în volatila regiune a Balcanilor”, în Hotnews, 27 februarie 2018, URL: https://www.hotnews.ro/stiri-international-22311013-rusia-lupta-pentru-influenta-volatila-regiune-balcanilor.htm, accesat la 6 martie 2018.

[4] ***, „Thousands of Macedonians Rally Worldwide Over Name Dispute With Greece”, în Sputnik, 5 martie 2018, URL: https://sputniknews.com/europe/201803051062225067-macedonia-greece-name-dispute-protests/, accesat la 25 aprilie 2018.

europene cu titlul „O perspectivă de extindere credibilă și consolidarea angajamentului UE în Balcanii de Vest”[5] sugerează că până în 2025, state din Balcanii de Vest ar putea deveni membre ale UE, Muntenegru și Serbia fiind cele mai avansate în această direcție. Documentul este însoțit de o serie de anexe:

a) Șase inițiative reprezentative pentru a sprijini transformarea Balcanilor de Vest:
   i. Consolidarea statului de drept;
   ii. Consolidarea angajamentului în ceea ce privește securitatea și migrația;
   iii. Consolidarea sprijinului pentru dezvoltarea socio-economică;
   iv. Interconectarea în domeniul transportului și energiei;
   v. Agenda digitală a Balcanilor de Vest;
   vi. Sprijinul reconcilierii și relațiilor de bună vecinătate[6].
b) Foaie de parcurs: următoarele posibile etape ale procesului de aderare (perspectiva 2025 pentru Serbia și Muntenegru);
c) Potențialul economic al relațiilor UE cu statele din Balcanii de Vest: beneficiile economice curente și prospective.

În perioada 25 februarie – 1 martie 2018, Președintele Comisiei Europene a efectuat un șir de vizite în țările vest-balcanice, cu scopul de a promova noua strategie pentru Balcani, dar această acțiune diplomatică a fost văzută și ca o reacție întârziată a UE în vederea contracarării influenței ruse în regiune.

Reemergența Balcanilor de Vest în rândul priorităților Uniunii poate fi interpretată ca o tendință de moment, având în vedere împlinirea unui deceniu de la declararea independenței Kosovo. Însă, același fenomen poate fi interpretat și în lumina provocărilor cu care Bruxelles s-a confruntat în perioada relativ recentă, situație în care putem presupune că tendința se va menține pe termen mediu și lung. Accentuarea naționalismului și populismului pe arenele politicii interne ale statelor membre, Brexit, scăderea credibilității instituției per ansamblu, atât pe plan intern, cât și extern constituie tot atâtea puncte de presiune către reconstruirea credibilității în capacitatea Uniunii de a urmări interesele proprii în termeni de coeziune, stabilitate, securitate și prosperitate. La toate acestea, se adaugă eforturile vizibile ale Moscovei de a-și spori influența în regiune.

Având în vedere experiența crizei ucrainene, măsurile întreprinse de UE pot fi interpretate ca eforturi de a preveni o situație similară în Balcani. Mai mult, analizând lista celor 6 inițiative

---

[5] Communication from the Commission to the European parliament, the Council, the Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. A credible enlargement perspective for and enhanced EU engament with the Western Balkans”, Strasbourg, 6 February 2018, URL: https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/communication-credible-enlargement-perspective-western-balkans_en.pdf, accesat la 20 aprilie 2018.

[6] Six New Flagship Initiatives to Support the Transformation of the Western Balkans, URL: https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/six-flagship-initiatives-support-transformation-western-balkans_en.pdf, accesat la 2 aprilie 2018.

reprezentative, putem remarca puncte care s-au aflat încă de la început pe agenda UE în raport cu statele vest-balcanice (stat de drept, securitate, dezvoltare socio-economică), dar și aspecte care s-au accentuat în condițiile evoluțiilor de dată recentă în materie de securitate (agenda digitală, migrație, energie). Efortul de a corecta neajunsurile inițiativelor UE în Balcanii de Vest, de a le actualiza în funcție de evoluțiile provocărilor de securitate în plan regional pot constitui aspecte care indică un efort de a da un suflu nou, pe termen lung, inițiativelor europene din Balcanii de Vest.

CAPITOLUL 2
ORIENTUL MIJLOCIU ŞI NORDUL AFRICII
Siria – șapte ani de conflict

dr. Mirela ATANASIU

În decurs de șapte ani, o *revoltă pașnică* a sirienilor, motivată de probleme sociale - precum șomajul ridicat, corupția și lipsa libertăților sociale și politice – împotriva regimului autoritar condus de președintele Bashar al-Assad, s-a metamorfozat, în prezent, într-un *conflict armat internaţional*[7].

De-a lungul timpului, criza s-a complexificat cu pași repezi pe fondul violenței cu care regimul lui Assad a răspuns demonstrațiilor. În consecință, s-a constituit o forță rebelă care luptă împotriva guvernului existent. Situația deja vulnerabilizată de disputele interne pentru putere, pierderea controlului guvernamental al unor teritorii – implicit limitarea capacității de guvernare – au dus la slăbirea statală a Siriei. De altfel, din 2015, statul sirian se află printre statele eșuate[8] ale căror autorități centrale nu mai dețin un control integral și eficient asupra teritoriilor naționale. Pe fondul slăbirii controlului guvernamental, încă din 2013, în Siria, s-a „activat"[9] un actor nonstatal, reprezentat de organizația teroristă Stat Islamic din Siria și Levant (ISIL), militând pentru crearea unui califat islamic pe teritoriile statelor locuite de musulmani. Din perspectiva unor autori, *ISIL oferea un răspuns la criza identităţii sunnite în Siria, Irak și în regiune pe ansamblu, dorindu-se a se constitui în ochii multor sunniţi și într-o posibilă alternativă la politica haotică a Irakului și Siriei și ilegitimitatea regimurilor lor, umplând „un gol ideatic și instituţional"*[10].

ISIL a ajuns să controleze teritorii vaste ale Siriei și Irakului unde își duceau existența câteva mii de locuitori. În oarecare măsură, organizația teroristă a reușit să construiască un aparat de guvernare asemănător celor existente în statele suverane concentrat în special în jurul localităților strategice - Raqqa (auto-denumită capitala „Califatului Islamic") și Mosul.

Expansiunea teritorială neașteptat de rapidă a ISIL/Dae'sh și influxul masiv de luptători străini (inclusiv din state din vestul Europei – Franța, Germania, Italia) în rândurile sale au șocat puterile occidentale și regionale. În septembrie 2014, SUA au anunțat formarea unei coaliții

---

[7] Stephanie Nebehay, *Exclusive: Situation in Syria constitutes international armed conflict - Red Cross*, Reuters, 7 aprilie 2017, URL: https://www.reuters.com/article/us-mideast-crisis-syria-redcross/exclusive-situation-in-syria-constitutes-international-armed-conflict-red-cross-idUSKBN17924T, accesat la 02.03.2018.
[8] ***, *Fragile States Index 2015,* The Fund for Peace, Washington DC, USA, p. 11, URL: http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/fragilestatesindex-2015.pdf, accesat la 30.03.2018.
[9] Folosim acest termen deoarece organizația exista înainte de conflictual sirian, de prin anii 90. A se vedea pe larg: Jessica Stern, J.M. Berger, ISIS: *The State of Terror*, William Collins, London, 2015.
[10] Richard English, *The ISIS Crisis: Reviews*, in Journal of Terrorism Research, Volume 8, Issue 1, The Centre for the Study of Terrorism and Political Violence, February 2017, p. 92.

internaționale pentru combaterea Dae'sh la care au aderat până în momentul de față 75 de state[11] și organizații de pe patru continente. Membrii Coaliției se angajează să se ocupe de Dae'sh pe toate fronturile, să-i dezmembreze rețelele și să-i contracareze ambițiile globale. Dincolo de campania militară din Irak și Siria, Coaliția se angajează[12]: să abordeze finanțarea și infrastructura economică a Daesh; să prevină circulația fluxului de luptători teroriști străini dincolo de frontiere; să sprijine stabilizarea și restabilirea serviciilor publice esențiale în zonele eliberate de Daesh și să contracareze propaganda diseminată de această organizație teroristă.

Situația complexă de urgență a crizei siriene a fost acutizată de implicarea seriei importante de actori statali și suprastatali internaționali, inclusiv europeni, inițial în plan umanitar, ulterior și în plan militar. Intervenția militară a unor actori statali sau coaliții de state a avut ca laitmotive: lupta împotriva organizației teroriste ISIL, ai cărei membri au început să reclame atacuri în SUA și Europa; potențialul crizei siriene de a le afecta interesele în regiune; prezervarea securității regionale și internaționale per ansamblu. De altfel, diferitele categorii de actori statali și nonstatali naționali și internaționali implicați în conflictul sirian sunt organizați în *parti-pris*-uri ce luptă fie pentru, fie împotriva menținerii guvernului lui Bashar al-Assad. Dintre acestea, SUA au început înarmarea și furnizarea de acoperire aeriană militară din 2014 pentru grupurile rebele anti-Assad, care, și ele, duc războiul împotriva Dae'sh. De asemenea, Washingtonul a început să colaboreze cu sirienii kurzi, unul dintre cei mai puternici parteneri ai săi în lupta împotriva Dae'sh. După ce sprijinul oferit de americani a părut să prejudicieze regimul lui Assad, Rusia – veche aliată a Siriei, și dornică de reafirmare ca mare putere pe scena internațională - a intrat în conflict în 2015 de partea regimului la putere. Iranul a furnizat trupe militare terestre necesare regimului Assad, în același timp furnizând resurse financiare și umane prin grupul militant Hezbollah din Liban, pentru a-și stabili în continuare o prezență puternică în regiune. Israelul a fost implicat indirect, temându-se că Iranul ar putea folosi teritoriul sirian pentru a iniția atacuri asupra Israelului sau pentru a transfera arme către Hezbollah, în contextul în care Iranul este principalul inamic al Israelului. Turcia, vecină cu Siria, și-a extins operațiunile la sol în Siria, temându-se că evoluția conflictului ar putea încuraja numeroasa populație kurdă să-și ceară independența. Constatăm astfel că, la momentul de față, conflictul a escaladat, depășind cu mult cadrul unei lupte între entitățile pro și contra regimului sirian. De asemenea, cu atâtea forțe internaționale care operează într-un teritoriu, există pericolul ca orice eroare militară să poată declanșa un conflict la scală largă și în afara Siriei.

Coaliția globală antiteroristă condusă de SUA prezintă pe website-ul său că Dae'sh a pierdut, în cele două state, controlul teritorial asupra unei suprafețe de 107,575 km^2 în perioada

[11] ***, „75 partners", Global Coalition, URL: http://theglobalcoalition.org/en/partners/, accesat la 02.04.2018.
[12] ***, „Our mission", Global Coalition, URL: http://theglobalcoalition.org/en/mission-en/, accesat la 02.04.2018.

septembrie 2014 – ianuarie 2018[13], dar în martie 2018, Înaltul Comisar ONU pentru Refugiați, Filippo Grandi, aducea în atenția statelor membre ale organizației că cei șapte ani de luptă au costat sute de mii de vieți, au alungat 6,1 milioane de locuitori din casele lor din Siria și au forțat 5,6 milioane de refugiați să caute siguranță în țările vecine din regiune[14]. Mai mult, faptele actuale arată că, deși Dae'sh nu mai este un pericol reprezentativ în Siria, continuarea implicării majorității entităților și statelor - fiecare cu propriile agende strategice – nu fac, în cele din urmă, decât să ducă la prelungirea ostilităților.

Ceea ce este important pentru perioada analizată, respectiv februarie – martie 2018, sunt luptele aeriene duse între Israel - de o parte, și Siria și Iran - de cealaltă parte, și atacurile acerbe (terestre și aeriene) ale forțelor guvernamentale sprijinite de forțe ruse în estul zonei Ghouta, ultima enclava rebelă din apropierea Damascului. În contextul luptelor din Ghouta, după intrarea în vigoare a unei rezoluții a CS ONU de încetare a ostilităților pentru o perioadă de 30 de zile[15], s-a suspectat folosirea armelor chimice de către forțele guvernamentale, în urma cărora ar fi decedat

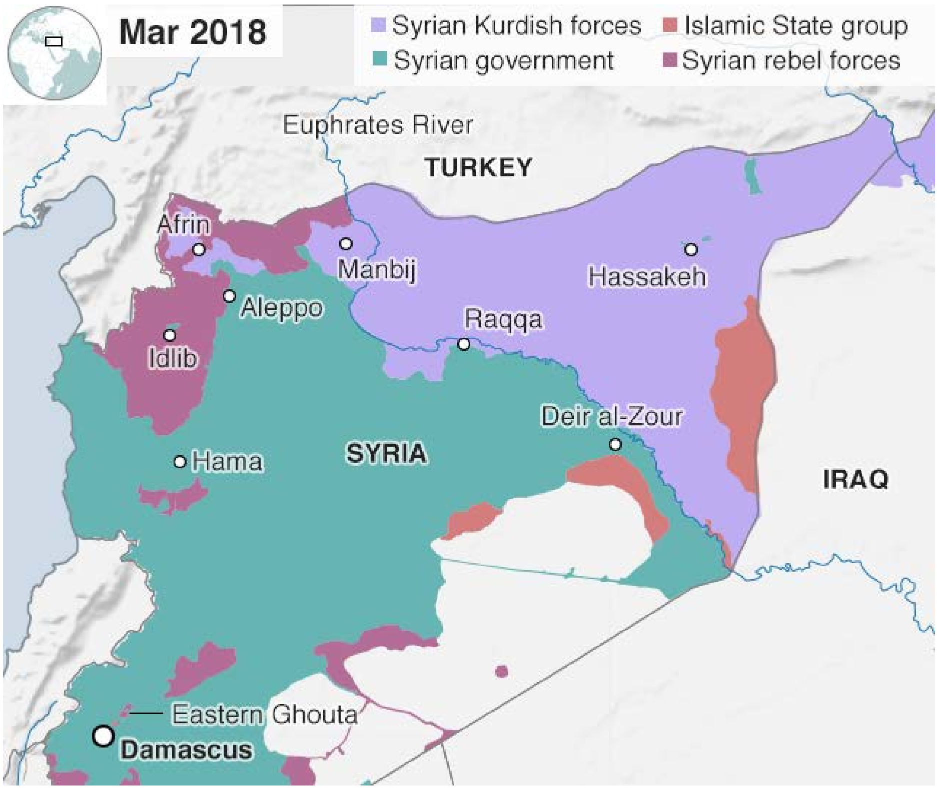

Figura nr. 1

---

[13] ***, „Daesh have lost 107,575 km² since September 2014, across Iraq and Syria", Global Coalition, 24 January 2018, URL: http://theglobalcoalition.org/en/maps_and_stats/daesh-lost-105600km2-since-september-2014-across-iraq-syria/, accesat la 15.03.2018.

[14] ***, „Syria conflict at 7 years: 'a colossal human tragedy'", UNHCR, 9 martie 2018, URL: http://www.unhcr.org/news/press/2018/3/5aa1ad2e4/syria-conflict-7-years-colossal-human-tragedy.html, 15.03.2018.

[15] ***, *Security Council Demands 30-day Cessation of Hostilities in Syria to Enable Humanitarian Aid Delivery, Unanimously Adopting Resolution 2401 (2018)*, Security Council 8188th Meeting, 24 February 2018, URL: https://www.un.org/press/en/2018/sc13221.doc.htm.

aproximativ 500 oameni[16]. După toate aceste evenimente, în martie 2018, controlul teritorial al Siriei era împărțit în special între forțele guvernamentale ale lui Bashar al-Assad și forțele siriene kurde, gruparea teroristă deținând doar porțiuni limitate (A se vedea ***Figura nr. 1***).

Din punct de vedere operațional, la momentul de față, aparenta înfrângere militară a organizației teroriste Stat Islamic din Siria (ISIS) și revenirea la un proces de pace, gestionat de Rusia, Turcia și Iran, axat pe elaborarea unei soluții politice la conflict par a fi semne pline de speranță pentru stabilizarea Siriei. Cu toate acestea, inițiativele de pace nu au reușit niciodată să facă progrese, deoarece ofensivele militare între forțele regimului Bashar Assad și forțele de opoziție sunt reînnoite permanent. De altfel, situația actuală pare mult mai complexă și pacea pare mai îndepărtată decât în momentul când, în octombrie 2017, Raqqa a fost preluată din controlul teroriștilor și s-a reușit stabilirea celor patru zone de de-escaladare.

Analiza realizată asupra desfășurării conflictului sirian denotă unele tendințe principale care decurg una din cealaltă. Frontul de luptă anti-islamist evoluează sensibil în funcție de acțiunile actorilor statali cu influență în regiune care își promovează interesele divergente și folosesc teritoriul sirian pentru a-și duce propriile bătălii între ele (*proxy wars*) în dorința de afirmare/menținere a pârghiei de putere asupra celorlalte. În prezent, pot fi identificate o serie de astfel de războaie prin intermediari (SUA – Rusia, Iran – Israel, Turcia – kurzi, SUA – Turcia, seculariști (Rusia, SUA, Emiratele Arabe Unite) - islamiști (Turcia, Iran, Qatar), ceea ce determină ca stabilitatea Siriei să rămână un deziderat pe termen lung, dincolo de lupta antiteroristă dusă aici. Viitorul poporului sirian se prezintă mai sumbru acum decât în 2011, deoarece războiul a distrus viața economică și socială a statului și, la momentul de față, în care Assad pare să-și recâștige controlul teritorial și politic pe fondul deschiderii de noi fronturi regionale de luptă între diferitele entități, sacrificiul milioanelor de civili pare, cel puțin, zadarnic.

[16] Zeina Khodr, „Syria: Chemical attack suspected in Eastern Ghouta siege”, Al Jazeera, 26 februarie 2018, URL: https://www.aljazeera.com/news/2018/02/syria-chemical-attack-suspected-eastern-ghouta-siege-18022614292 3247.html, accesat la 03.04.2018.

CAPITOLUL 3
COREEA DE NORD
Dezgheţ politic în dosarul nuclear nord-coreean?

dr. Mihai ZODIAN

Statele Unite și Coreea de Nord ar putea să declanşeze o serie de discuții în luna mai, potrivit mai multor anunțuri făcute de reprezentanții autorităților americane, inclusive despre programul nuclear al Phenianului. Relațiile dintre cei doi actori au atins un punct mort în ultimul deceniu, după ce demersurile referitoare la planurile de înarmare ale regimului comunist au eșuat. Nu sunt încă bine creionate caracteristicile soluțiilor propuse, nici nu este sigur dacă se va ajunge la un rezultat concret, dar avem de-a face cu un progres mai ales prin comparație cu tensiunile din 2017.

La începutul anului, mai mulți oficiali americani au lăsat să se înțeleagă că există posibilitatea discuțiilor cu regimul nord-coreean, dar că acestea erau condiționate de intențiile acestuia din urmă referitoare la domeniul nuclear (ianuarie 2018)[17]. Formula părea destul de ambiguă, însă mai multe surse indicau intenția unor negocieri, ceea ce sugerează, cel puțin, că ideea era luată în considerare. Tot în acea perioadă, reprezentanții autorităților sud-coreene au avut mai multe întrevederi cu oficiali ai nordului, inclusiv în contextul Olimpiadei de iarnă, iar China a comunicat cu principalele părți implicate[18].

Un nou impuls a venit în martie; președintele SUA, Donald Trump, a susținut că „sunt mari șanse” ca liderul de la Phenian, Kim Jong-un, să decidă „ce este bine pentru el și umanitate”, în ceea ce privește „pacea și denuclearizarea” (8, 28 martie)[19]. Formal, sfârșitul războiului din Coreea, dintre 1950-1953 nu a dus la un tratat clasic, ci doar la un armistițiu. Șeful executivului american a subliniat, însă, că „trebuie menținute sancțiunile și presiunea la maxim”[20].

La rândul său, consilierul sud-coreean pentru securitate națională, Chung Eui-yong a declarat, citat de CNN, că regimul comunist este dispus să negocieze destinul programului nuclear și al celui balistic cu Statele Unite (8 martie)[21]. Mai mult de atât, nu știm prea multe, iar în probleme de genul, diavolul se ascunde adesea în detalii. Lucruri importante trebuie lămurite,

---

[17] ***, „Chronology of U.S.-North Korean Nuclear and Missile Diplomacy”, *Arms Control Association*, https://www.armscontrol.org/factsheets/dprkchron#2018, accesat la 15 aprilie 2018.
[18] Jeremy Diamond, Euan McKirdy, „Trump accepts offer to meet Kim Jong Un”, *CNN*¸ 9 martie 2018, https://edition.cnn.com/2018/03/08/politics/donald-trump-kim-jong-un/index.html, accesat la 15 aprilie 2018.
[19] ***, „Trump: There is a good chance North Korean leader will do `what is right`”, *CNBC*, 28 martie 2018, https://www.cnbc.com/2018/03/28/president-donald-trump-tweets-theres-a-good-chance-north-korean-leader-will-do-what-is-right-and-move-toward-peace.html, accesat la 15 aprilie 2018.
[20] *Ibidem*.
[21] J. Diamond, E. McKirdy, *op. cit*.

printre care principiul schimburilor, cine, ce cedează, programul demersurilor pe care le implică punctele de acord, monitorizarea respectării, o anume garanție a durabilității.

În aceste probleme s-au blocat acordurile și discuțiile dintre SUA și Phenian, alături de vecini și diverși reprezentanți ai instituțiilor internaționale, din ultimii 24 de ani, în care au existat două rânduri de soluții diplomatice și mai multe forme de discuție. O întâlnire ar fi, în cel mai bun caz, un pas important, dar totul depinde de felul în care va fi dezvoltată și consolidată înțelegerea. Vor fi probabil necesari câțiva ani până să se întrezărească o direcție principală.

Una dintre posibilități se referă la un compromis pragmatic și orientat spre chestiuni concrete, în stilul evocat uneori de clasicii teoriei descurajării nucleare, precum Thomas Schelling[22]. În această eventualitate, Phenianul și-ar păstra măcar unele capabilități sectoriale, tensiunile are continua, dar o serie de chestiuni tehnice implica poziții comune. Acest tip de înțelegeri era tipic perioadei Războiului Rece și reprezintă o formulă eficientă pentru actorii politici internaționali între care există diferențe ideologice dificil de reconciliat, un fel de destindere, la scară redusă[23].

Negocierile maximale ar reprezenta echivalentul unui tratat ambițios care rezolvă toate chestiunile, dintr-un foc sau cel puțin, unul care pune bazele unui proces diplomatic, o practică deja întâlnită în cazul programului nuclear nord-coreean. Este, fără îndoială, un proiect mult mai ambițios, la care au făcut referire unele declarații oficiale citate mai sus. Problema de fond nu se reduce doar la o anumită politică de înzestrare, ci și la supraviețuirea politică a regimului de la Phenian, care a reușit să evite situația fostei Germanii de Est.

Desigur, discuțiile pot eșua, cum s-a întâmplat deja de două ori în ultimele decenii. Așa cum s-a subliniat de multe ori, este vorba despre o situație dificilă, în care direcțiile de acțiune duc la consecințe nesigure sau foarte costisitoare, context care a favorizat blocajul politic, dublat de progresele graduale ale Phenianului[24]. Momentan, continuarea acestei situații reprezintă o posibilitate destul de serioasă, dar totul depinde și de modalitățile practice în care vor avea loc negocierile, despre care nu știm foarte multe.

În consecință, am asistat la un pas important in drumul spre normalizarea relațiilor dintre Statele Unite și regimul nord-coreean, care vine să relaxeze unele dintre tensiunile acumulate în trecut, îndeosebi în 2017. Pentru ambele părți, anunțul poate juca rolul de confirmare a unor strategii de prestigiu pe plan internațional, așa cum par să sugereze pozițiile administrației de la Washington și nu numai[25]. Rămâne de văzut cum vor evolua evenimentele în perioada următoare.

---

[22] Thomas C. Schelling, *Strategia conflictului*, Editura Integral, București, 2000.
[23] Mircea Malița, *Jocuri pe scena lumii*, C.H. Beck, București, 2007.
[24] Roger Baker,"North Korea: A Problem without a Solution", *Stratfor*, 10 ianurie 2017, https://worldview.stratfor.com/article/north-korea-problem-without-solution, accesat la 15 aprilie 2018.
[25] J. Diamond, E. McKirdy, *op. cit*.

UNIVERSITATEA NAŢIONALĂ DE APĂRARE „CAROL I”

Redactor de ediţie: CS III dr. Marius POTÎRNICHE
Corectură: dr. Daniela RĂPAN

Lucrarea are 14 pagini.

Centrul de Studii Strategice de Apărare şi Securitate
Şoseaua Panduri, nr. 68-72, sector 5, Bucureşti
Telefon: 021.319.56.49; Fax: 021.319.57.809
E-mail: cssas@unap.ro; Website: http//cssas.unap.ro

188/2018